

N:o 205.

Kung . Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående de till afvittringslandtmätarna i Västerbottens och Norrbottens län utgående aflöningsförmåner; gifven Stockholms slott den 15 april 1910.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att från och med år 1911 arfvodet till en hvar af de vid afvittringsverket i Västerbottens och Norrbottens län förordnade afvittringslandtmätare må utgöra 4,000 kronor för år räknadt;

att berörda arfvode må kunna höjas för den, som tjänstgjort fem år, med 500 kronor och för den, som tjänstgjort tio år, med ytterligare 500 kronor;

samt att ifrågavarande arfvoden må anvisas att utgå från det under nionde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till skiften och afvittringar.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 april 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
              HEDERSTIERNA,
              SWARTZ,
              grefve HAMILTON,
              grefve EHRENSVÄRD,
              MALM,
              LINDSTRÖM,
              NYLANDER,
              VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde vidare.

Vid underdånig föredragning den 14 sistlidna januari af frågan om reglerandet för år 1911 af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel erinrade jag, hurusom Riksdagen år 1909 dels beslutat, att anslaget till skiften och afvittringar, hvilket hittills varit i riksstaten uppfördt såsom reservationsanslag, skulle från och med innevarande år uppföras såsom förslagsanslag till oförändradt belopp, dels ock medgifvit, att, i likhet med hvad som skett under en följd af år, de belopp, hvarmed inkomsterna af tjänsten under år 1910 för afvittringslandtmätarna i Västerbottens och Norrbottens län kunde komma att understiga 3,000 kronor för dem, som tillhörde första lönegraden, och 3,500 kronor för dem, som på grund af ålder i tjänsten åtnjöte arfvodesförhöjning, finge dessa tjänstemän godtgöras af ifrågavarande anslag.

Vidare anmälde jag, att från afvittringslandtmätarnas sida föreläge framställningar om ändrade bestämmelser rörande deras aflöningsförhållanden, hvilket ärende ännu vore föremål för utredning, och anhöll jag att få längre fram återkomma till detta ämne, under framhållande emellertid, att medel till den ifrågasatta regleringen utaf afvittringslandtmätarnas aflöningsförhållanden torde kunna erhållas från förslagsanslaget till skiften och afvittringar, hvadan något särskildt anslag för ändamålet icke torde behöfva begäras.

Med anledning häraf hemställde jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att, i afbidan å de nådiga förslag Kungl. Maj:t kunde komma att förelägga Riksdagen angående förändrade bestämmelser rörande afvittringslandtmätarnas aflöningsförhållanden, förslagsanslaget till skiften och afvittringar tillsvidare beräknades till oförändradt belopp, eller 63,000 kronor.

Till denna hemställan täcktes Kungl. Maj:t lämna bifall; och gjordes i enlighet därmed i statsverkspropositionen framställning till Riksdagen.

Jag anhåller nu att få till behandling upptaga frågan om reglerande af afvittringslandtmätarnas aflöningsförhållanden.

I Kungl. Maj:ts förnyade nådiga taxa på arfvode åt afvittringslandtmätare i Västerbottens och Norrbottens län den 3 december 1880 finnas meddelade bestämmelser angående den afvittringslandtmätarna tillkommande ersättning. I samtliga öfriga län, hvarest afvittringsarbeten varit af nöden, äro desamma för länge sedan afslutade.

Nämnda taxa innehåller i §§ 1 och 2 föreskrifter om arfvode för ägors mätning och uträkning, i hvilket arfvode inbegripes ersättning för upprättande af mätningskartan och ett renoveradt exemplar däraf samt för ägobeskrifning. I §§ 3 och 4 stadgas arfvode för rågångsförrättning samt utstakning och rörläggning, hvarjämte §§ 5—7 lämna bestämmelser om lösen för kartor och handlingar. Några ytterligare föreskrifter om ersättning, utgående efter omfattningen af utfördt arbete, finnas icke i taxan, med undantag af de i § 9 förekommande, som emellertid afse vissa numera afslutade förrättningar och således ej vidare äro tillämpliga. Jämlikt § 8 skola alla arbeten, som icke omförmälas i §§ 1—7, ersättas med arfvode för hvar använd dag. Detta arfvode utgår i allmänhet med 8 kronor men med 15 kronor för hvar dag, afvittringslandtmätare under sommararbetstiden är å arbetsstation inom afvittringslag sysselsatt med arbete för skattläggning eller områdestilldelning. Enligt § 10 är afvittringslandtmätare efter tio års väl vitsordad tjänstgöring berättigad att, utöfver honom eljest tillkommande godtgörelse, åtnjuta arfvodesförhöjning med 500 kronor för år.

*Afvittrings-
landt-
mätarnas
löneförmåner.*

I § 11 tillerkännes afvittringslandtmätare ersättning för husrum under sommarmånaderna med 50 kronor och för tjänsteresor med 250 kronor om året, dock att afvittringslandtmätare, hvilkens kostnad för tjänsteresor under året i afsevärd mån öfverstigit nyssberörda belopp, i anledning däraf kan efter nådig pröfning erhålla särskild godtgörelse. Den afvittringslandtmätarne enligt taxan tillkommande ersättning utgår af statsmedel och anvisas från anslaget till skiften och afvittringar. I § 12 i taxan tillförsäkras afvittringslandtmätare rätt att vid slutet af hvarje kvartal, hvarunder han ej åtnjutit tjänstledighet, uppbära 600 kronor i afräkning på honom enligt taxan tillkommande arfvode samt därjämte, i händelse han är berättigad till arfvodesförhöjning, hvad däraf på kvartalet belöper. Hvad han därutöfver under året införtjänt äger han uppbära efter årets slut, sedan hans öfver arbetet afgifna räkning pröfvats. Uppgår icke arfvodet för hans arbete enligt taxans bestämmelser till så stort belopp, som han redan uppburit, skall skillnaden innehållas å nästföljande kvartals aflöning. I § 13 stadgas, att afvittringslandtmätare, som på grund af styrkt sjukdomsförfall är tjänstledig, åtnjuter, såsom arfvode för en hvar af de första två månaderna, 133 kronor 33 öre samt därjämte, i händelse han är berättigad till arfvodesförhöjning, 41 kronor 67 öre, men för den därefter följande tiden tre fjärdedelar af nämnda belopp; dock att, i händelse sjukdomsförfallet fortfar under längre tid än ett år, det kommer att bero på nådig pröfning för hvarje särskildt fall, om och i hvad mån arfvode för den följande tiden må åtnjutas.

Omförmälda taxa öfverensstämmer i allmänhet med den därförut gällande, den 30 maj 1873 utfärdade taxan. De hufvudsakliga olikheterna mellan dessa båda taxor äro, dels att i den af år 1880 meter-systemet användts, dels ock att enligt 1873 års taxa dagarfvodet utgjorde 8 kronor äfven i de fall, då detsamma enligt 1880 års taxa är bestämdt till 15 kronor.

Från och med år 1875 till och med år 1903 har, efter Riksdagens medgifvande, för hvarje år stadgats, att de belopp, hvarmed årets inkomster af tjänsten för afvittringslandtmätarna i Västerbottens och Norrbottens län kunde komma att understiga 2,500 kronor för dem, som tillhörde första lönegraden, och 3,000 kronor för dem, som på grund af ålder i tjänsten åtnjöte arfvodesförhöjning, finge dessa tjänstemän godtgöras från anslaget till skiften och afvittringar, och allt sedan 1903 hafva årligen, likaledes efter Riksdagens medgifvande, motsvarande bestämmelser meddelats, dock att beloppen utgjort respektive 3,000 och 3,500 kronor i stället för 2,500 och 3,000 kronor.

I särskilda, den 25 januari 1908 ingifna underdåniga skrivelser hafva de, efter landtmäteristyrelsens förordnande, vid afvittringsverken i Västerbottens och Norrbottens län då tjänstgörande afvittringslandtmätarna gjort framställning om ändrade bestämmelser beträffande deras aflöningsförhållanden.

Afvittringslandtmätarna i Västerbottens län hafva därvid anfört hufvudsakligen följande.

Med hänsyn till de numera högst betydligt stegrade lefnadsomkostnaderna vore den enligt gällande taxa utgående ersättning uppenbarligen alldeles otillräcklig, helst de bäst aflönade arbetena, eller de i §§ 1 och 2 omförmälda mätningar och uträkningar, i det närmaste afslutats inom Västerbottens län. Följaktligen komme hädanefter den hufvudsakligaste delen af arbetena att ersättas efter dagberäkning enligt § 8 eller med 8 kronor och i vissa fall med 15 kronor om dagen. Enär afvittringsarbetet nu påginge inom öfversta delarna af lappmarken, där den för arbete ute å fältet lämpliga tiden kunde beräknas högst till 100 dagar, för hvilken tid arfvode utginge efter 15 kronor om dagen, samt den öfriga tid af året, för hvilken dagarfvode efter 8 kronor kunde beräknas, efter afdrag af resdagar ej öfverstege 180 dagar, skulle afvittringslandtmätarens inkomst enligt taxan ej kunna komma att uppgå till mera än 2,940 kronor årligen.

Sedan nu gällande taxa utfärdats, hade lefnadsomkostnaderna i orten stigit med omkring 100 procent, hvarjämte afvittringslandtmätarnas arbete blifvit af svårare art samt särskildt synnerligen ansträngande och hälsovådligt under den tid, omkring tre månader årligen, landtmätarna måste vistas i de aflägsnaste delarna af Lappland och ofta under veckor tillbringa nätterna i tält under temperaturförhållanden af så omväxlande beskaffenhet, att på en varm dag kunde följa en natt med frost.

På grund häraf hemställde sökandena, dels att afvittringslandtmätarna måtte beredas årlig lön af 2,000 kronor, dels ock att arfvodes-taxans §§ 8, 12 och 13 måtte ändras i öfverensstämmelse med ett af dem uppgjort förslag, enligt hvilket lägsta dagarfvodet upptagits till 10 kronor, dagarfvode af 15 kronor beräknats skola utgå för vissa angifna arbeten utöfver dem, för hvilka detsamma nu vore stadgadt, samt nya bestämmelser ifrågasatts beträffande ej mindre sättet för utbetalningen af ersättningen för landtmätarnas arbete än äfven dem vid sjukdomsfall tillkommande arfvode. Slutligen erinrades, att afvittringslandtmätarna med hänsyn till det dem åliggande stränga sommararbetet torde i högre grad än de flesta andra tjänstemän vara i behof af årlig

semester utan minskning i inkomsterna, i hvilket afseende en månads ledighet syntes lämplig.

I den utaf afvittringslandtmätarna i Norrbottens län gjorda hemställan åberopas i allmänhet enahanda omständigheter, som anförts i den af mig redan omförmälda ansökningen, dock att dessa landtmätare framhållit, att arfvode enligt taxans §§ 1 och 2 ej vidare kan ifrågakomma inom Norrbottens län; och hafva sökandena dels hemställt, att afvittringslandtmätarna måtte tillerkännas årlig lön af 2,000 kronor, dels ock framlagt förslag till ändringar i §§ 8, 10, 12 och 13 i gällande taxa, enligt hvilket förslag lägsta dagarfvodet skulle utgöra 10 kronor, arfvodesförhöjning inträda, första gången efter fem, andra gången efter tio och tredje gången efter femton års väl vitsordad tjänstgöring med 400 kronor för hvar gång, samt beträffande ersättningens utbetalande, arfvode under sjukdom och rörande semester föreslagits föreskrifter af ungefär samma innebörd, som de af afvittringslandtmätarna i Västerbottens län ifrågasatta. Till sist hafva afvittringslandtmätarna i Norrbottens län framhållit önskvärdheten af, att bland de vid afvittringen tjänstgörande landtmätarna så många, som afvittringsarbetets fortbestånd kräfde, måtte erhålla ordinarie befattning.

I ärendet afgifna yttranden.

Sedan landtmäteristyrelsen fått sig anbefalldt att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt utlåtande öfver omförmälda framställningar, har landtmäteristyrelsen den 27 november 1909 afgifvit sådant utlåtande och därvid öfverlämnat yttranden af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens och Norrbottens län samt af tillförordnade afvittringsstyresmännen H. J. Norrman och T. Bergman.

T. f. afvittringsstyresmännen H. J. Norrman.

Norrman har vitsordat de utaf afvittringslandtmätarna i Västerbottens län lämnade uppgifter samt förklarat sig anse deras framställning förtjäna bifallas, dock att han föreslagit dagarfvodet böra alltid utgå med 15 kronor äfvensom hemställt, att afvittringslandtmätarna måtte för den tid, de vore sysselsatta inom afvittringsområdet, bekomma ortstillägg efter 100 kronor i månaden, dock högst 300 kronor årligen, och har Norrman till stöd för sistberörda hemställan framhållit de synnerligt ökade lefnadsomkostnader, som uppstode för afvittringslandtmätarna därigenom, att de under en lång tid af året måste leva i de aflägsna och folkfattiga fjällbygderna, där inga lifsförnödenheter utom mjölk och möjligen fisk kunde erhållas af befolkningen, utan allt måste medföras.

T. f. afvittringsstyresmännen T. Bergman.

Bergman har tillstyrkt bifall till den af afvittringslandtmätarna i Västerbottens län gjorda framställningen, dock med erinran, att den föreslagna lönen, såsom utgående åt tjänstemän på icke ordinarie stat,

borde förändras till årligt arfvode, samt detta arfvode fastställas till 1,000 kronor under de första fem åren af anställningen, 1,500 kronor under nästa fem år och 2,000 kronor efter tio års tjänstgöring, hvarjämte Bergman ansett, att, då ägomätningarna för allmänna afvittringen komme att afslutas under sommaren 1909, §§ 1 och 2 i gällande taxa borde upphöra att gälla samt förekommande mätnings-, uträknings- och renovationsarbete ersättas med dagarfvode enligt § 8 med beräkning af 15 kronor för mätningsarbete och 10 kronor för uträknings- och renovationsarbete.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län har i anledning af den utaf afvittringslandtmätarna i samma län gjorda framställning anført följande.

*Kungl. Maj:ts
befallningshafvande i Västerbottens län.*

Sedan år 1897 en befattning såsom afvittringslandtmätare blifvit ledig, hade Kungl. Maj:t med hänsyn till den jämförelsevis kortare tid, som kunde antagas återstå, innan afvittringen inom Västerbottens län blefve fullbordad, enligt nådigt bref den 28 maj 1897 förordnat, att den lediga tjänsten icke skulle med ordinarie innehafvare återbesättas utan tillsvidare uppehållas på förordnande. Vid sådant förhållande torde det icke nu, då afvittringen ytterligare närmat sig sin fullbordan, vara lämpligt att på ordinarie stat uppföra någon af de vid afvittringsverket anställda tjänstemännen, hvilka samtliga nu vore tillförordnade. Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunde därför icke tillstyrka sökandenas begäran om aflöningsförbättring i form af lön på stat.

Emellertid vore, såsom afvittringsstyresmännen framhållit, någon förändring i bestämmelserna för afvittringslandtmätarnas aflönning behöflig, när eljest, så snart mätningsarbetena fullbordats, sökandenas inkomster i tjänsten skulle komma att väsentligt förminskas.

Det kunde ifrågasättas, huruvida den erforderliga förbättringen lämpligen borde åstadkommas enbart genom dagarfvodets höjande i arfvodestaxan. Att på förhand beräkna verkan af sådana förhöjningar syntes nämligen vara vanskligt. Med all sannolikhet skulle såväl större säkerhet om resultatet som större jämnhet i aflönningen både år från år och vid jämförelse afvittringslandtmätarna emellan ernås genom fastställande af ett minimibelopp för årsinkomsterna. Ett dylikt minimibelopp, utgörande 3,000 kronor eller, för dem, som åtnjöte arfvodesförhöjning, 3,500 kronor, vore sedan längre tid fastställt, dock med bestämmelse, enligt af Kungl. Maj:t för hvar år meddelad föreskrift, att pröfning skulle äga rum, huruvida afvittringslandtmätare, hvilkens arfvode efter taxa under året ej uppgått till det stadgade minimibeloppet, borde anses hafva samma år åstadkommit så stor arbetsprodukt, som

skäligen kunde af honom fordras, och att, om detta funnes vara förhållandet, underdånig framställning om det erforderliga beloppets anvisande skulle göras. Omförmälda stadganden hade sedan år 1899 saknat praktisk betydelse för afvittringslandtmätarna inom Västerbottens län, enär deras arvoden sedan dess årligen väsentligt öfverstigit berörda belopp å 3,000, respektive 3,500 kronor. Stadgandena kunde dock få afsedd betydelse, om beloppen i erforderlig mån höjdes.

Enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åsikt borde för framtiden frågan om arfvodestillökning för afvittringslandtmätarna lämpligen ordnas i enlighet med hvad i detta hänseende sålunda hittills gällt, dock med den förändring, att dylik tillökning skulle beredas afvittringslandtmätare, hvilkens arvode under året ej uppginge till 5,000 kronor, respektive 5,500 kronor. Mindre belopp än de nu nämnda torde icke böra ifrågakomma, enär de tre afvittringslandtmätarnas i Västerbottens län inkomster af tjänsten, enligt af dem lämnade uppgifter, utgjort exempelvis under år 1907 för en af dem 6,848 kronor 52 öre, för en annan 6,750 kronor 24 öre och för den tredje 6,450 kronor 25 öre samt under de gångna årens anställning vid afvittringen uppgått till, i medeltal, för en 6,116 kronor 62 öre, för en annan 5,707 kronor 37 öre och för den tredje 5,593 kronor 1 öre, samt de alla tre vore berättigade till arfvodesförhöjning på grund af ålder i tjänsten.

Med afseende därå, att ägomätningarna för den allmänna afvittringen komme att bringas till slut under sommaren 1909, torde det vara nödigt, att behöfliga förändringar beträffande aflöningsförhållandena finge tillämpas redan från och med år 1910.

Därest Kungl. Maj:ts befallningshafvandes nu framställda förslag godkändes, blefve det antagligen utan praktisk betydelse, om arfvodestaxans bestämmelser i § 8 bibehölles oförändrade eller ändrades på sätt sökandena begärt, enär i båda fallen säkerligen komme att erfordras aflöningsfyllnad för att nå inkomstbeloppet 5,000, respektive 5,500 kronor.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordade den ändring i § 12 af taxan, att det kvartalsvis i afräkning utgående beloppet höjdes till 1,000 kronor, samt ansåge, att arvodet under styrkt sjukdomsförfall borde utgöra 250 kronor, högst 300 kronor, under en hvar af de första två månaderna samt tre fjärdedelar af nämnda belopp under hvar och en af de följande tio månaderna.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län har i yttrande öfver den utaf afvittringslandtmätarna i samma län gjorda underdåniga framställning förklarar sig ej hafva något att erinra mot densamma.

Landmäteristyrelsen har i sitt i ärendet afgifna underdåniga utlåtande af den 27 november 1909 anfört följande.

De i ärendet meddelade upplysningar, att några egentliga ägomätningar icke vidare kunde komma i fråga, ville landmäteristyrelsen till riktigheten vitsorda. De mätningsgöromål, som för framtiden kunde förekomma, bestode hufvudsakligen i tillmätningar af de nyodlingar, som skett efter första ägomätningen, och inmätning af blifvande nybyggesanläggningar samt dessa mätningars inkonnekterande å befintliga kartor. Att beräkna arfvode för dessa göromål samt för uträkning af de inmätta områdena efter gällande taxa vore olämpligt, såväl på den grund att ersättningen skulle blifva synnerligen obetydlig, som ock till följd däraf, att det mången gång komme att taga längre tid att göra beräkningarna för arfvodesräkningens uppsättande än att utföra arbetena. I det arfvode, som utginge enligt §§ 1 och 2 i gällande taxa, inginge äfven ersättning för renoveradt exemplar af mätningsskartan samt för ägobeskrifning. Därför komme bestämmelserna äfven att blifva mycket svåra att tillämpa, enär arfvodesbeloppens fördelning mellan särskilda göromål i allt fall ofta måste ske efter approximativa grunder. Men härförutom vore att märka, att gällande taxa på arfvode för landmäteriförrättningar åberopades på tre skilda ställen i taxan för afvittringsgöromål. Då nu den allmänna landmäteritaxan från och med 1910 års början komme att högst väsentligt nedsättas, hvilken nedsättning med afseende å mätningararfvodet enligt gjord undersökning komme att uppgå till mer än 36 procent, låge häri ett alldeles särskildt skäl för en revision af gällande taxa på arfvode åt afvittringslandtmätare. En sådan revision påkallades äfven af de bestämmelser, som meddelats i Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 5 juni 1909, innefattande ytterligare föreskrifter angående afvittringen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker. Genom denna kungörelse hade afvittringsförfarandet kommit att omfatta en hel del åtgärder, som icke ingingo däri, då taxebestämmelserna utfärdades, och för hvilka alltså icke heller några taxeforeskrifter funnes. Bestämmelserna om landmätarens rätt att under arbetsåret uppbära medel i afräkning å arfvodet och om ersättning vid sjukdomsfall torde icke heller motsvara nutida fordringar och hade icke ändrats i anslutning till den höjning af minimiaflöningen, som gällt från och med år 1904. Det finge äfven anses uppenbart, att nuvarande bestämmelser voro synnerligen komplicerade. Afvittringslandtmätarna finge ock onödigt länge vänta på sitt arfvode. Afsevärd tid åtginge till räkningarnas uppsättande och granskning, och någon vidare öfverskåd-

lighet i räknenskapsafseende vore svår att ernå. Kostnaderna för ett kommande år vore äfven svåra att beräkna under nuvarande ordning. Nu berörda förhållanden torde visa, att gällande bestämmelser om afvittringslandtmätarens ersättning tarfvade en genomgripande revision, och landtmäteristyrelsen hade säkerligen funnit sig föranlåten att i sådant syfte vidtaga åtgärder, äfven om nu föreliggande framställningar uteblifvit.

Såsom framginge af en utaf landtmäteristyrelsen uppgjord redogörelse för de olika aflönings sätt, som under 1800-talet tillämpats vid afvittrings- och storskiftesverken, hade ersättningen till de vid dessa verk anställda landtmätarna företrädesvis utgått i form af årligt arfvode till visst belopp och i jämförelsevis ringa omfattning efter taxa. Inom vissa orter, bland andra särskildt Kopparbergs län, hade rätten att uppbära årsarfvodet i viss mån gjorts beroende af skyldighet att verkställa viss arbetsprodukt. När man granskade taxeföreskrifterna, funne man, att de företrädesvis afhandlat mätning- och uträkningsgöromål samt hvad därmed ansetts hafva oskiljaktigt sammanhang äfvensom lösen för karta och handlingar. Beträffande öfriga göromål, såsom taxering eller gradering samt områdestilldelning och åbodelning hade, äfven i de fall, då bestämmelser om ersättning för sistberörda slag af göromål meddelats i taxa, bestämmelserna i allmänhet gått ut på göromålets ersättande enligt dagberäkning. Men då dagberäkning icke lämpligen kunde förbindas med föreskrift om viss arbetsprodukt och sådant ej heller försökts, blefve bestämmelsen om ett dylikt beräkningssätt i själfva verket icke annat än ett stadgande om arfvode efter tidberäkning.

Om det vid förut verkställda taxerings- och graderingsgöromål samt områdestilldelningar och åbodelningar befunnits olämpligt att bestämma ersättningen efter taxa för visst kvantum arbete, torde detta ännu mer vara fallet beträffande de arbeten af ifrågavarande slag, som framdeles ifrågakomme. Äfven för den med förhållandena obekante torde detta tydligt framgå vid beaktande af innehållet i Kungl. Maj:ts ofvan omförmälda nådiga kungörelse den 5 juni 1909.

Enligt hvad förut meddelats vore de mätningarbeten, som för framtiden kunde förväntas, af sådan beskaffenhet, att svårighet mötte att beräkna ersättning för desamma efter en verklig taxeföreskrift. Detta förhållande hade föranledt tillförordnade afvittringsstyresmannen Bergman att föreslå upphäfvande af §§ 1 och 2 i gällande taxa. Landtmäteristyrelsen kunde ej annat än gilla detta förslag. Enär §§ 3 och

4 knappast någonsin torde äga tillämpning, innehölle taxan i öfrigt icke någon verklig taxeföreskrift utom i fråga om lösen för kartor och handlingar, och framstode på grund häraf såsom det naturligaste att för framtiden öfvergifva aflöningssättet enligt taxa. Utom hvad förut i ärendet meddelats, som kunde gifva stöd för en sådan mening, torde särskildt böra erinras om, huru inveckladt gällande aflöningssystem vore, ity att vid sidan om taxan måst meddelas bestämmelser om förskott och minimiarfvoden med mera, hvilket hade sin grund i svårigheten att redan för hittills varande, jämförelsevis enkla förhållanden träffa lämpliga taxeföreskrifter.

På grund af hvad sålunda anförts ansåge landtmäteristyrelsen, att enda lämpliga formen för ersättning åt afvittringslandtmätarna vore arfvode efter tid. Med hänvisning till hvad som förekommit om arbetenas omfattning och art ansåge landtmäteristyrelsen äfven tydligt, att det icke kunde ifrågasättas att såsom villkor för åtnjutande af arfvode föreskrifva viss arbetsprodukt. En sådan föreskrift torde ock härefter sakna praktisk betydelse. Landtmäteristyrelsen vore nämligen öfvertygad om, att vederbörande tjänstemän för framtiden skulle med drift utföra sina åligganden, såsom äfven hittills merendels varit fallet; och skulle något undantag härutinnan inträffa, hade landtmäteristyrelsen till rättande af förhållandet ett tillräckligt korrektiv i den omständigheten, att tjänstemännen, såsom för närvarande vore fallet, säkerligen äfven framdeles blefve tillsatta endast på förordnande tills vidare eller för viss tid.

Landtmäteristyrelsens efterföljande förslag afsåge alltså beredande af årligt arfvode åt de landtmätare, som komme att tjänstgöra vid afvittringsverket i Västerbottens och Norrbottens län. Hvad anginge frågan om beloppet af dessa arfvoden, ansåge landtmäteristyrelsen med hänsyn till ej mindre storleken af de inkomster, afvittringslandtmätarna enligt nu gällande grunder haft, än äfven beskaffenheten af deras verksamhet samt de aflöningsförmåner, som bereds tjänstemännen vid skiftesverket, att, i likhet med hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län uttalat, en maximigräns af 5,500 kronor vore lämplig. Men med afseende å möjligheten af anställande vid afvittringsverket af yngre skifteslandtmätare hölle landtmäteristyrelsen å andra sidan före, att en begynnelseaflöning af 4,000 kronor torde böra anses tillräcklig för erhållande af lämpliga arbetskrafter. Som arbetena på fältet hädanefter komme att utgöras af besiktningar och värderingar af synnerligen grannliga art, samt arbetena med områdestilldelning och åbodelning äfven komme att ställa stora anspråk på vederbörandes

omdöme och förmåga, ansåge landtmäteristyrelsen gällande bestämmelser om kompetens för anställning såsom afvittringslandtmätare otillräckliga. Landtmäteristyrelsen hölle sålunda före, att, emedan landtmätare, som anställdes vid afvittringsverket, måste omedelbart efter anställandet kunna anförtros hvilka göromål som helst, han borde hafva samma erfarenhet, som fordrats för anställning såsom vice kommissionslandtmätare och som för framtiden fordrades för att kunna förordnas till extra landtmätare. Med anledning jämväl af sist berörda förhållande ansåge landtmäteristyrelsen begynnelse aflöningen icke skäligen kunna sättas lägre än hvad styrelsen nu föreslagit. Löne- eller arfvodesgraderna borde alltså blifva fyra, nämligen 4,000 kronor, 4,500 kronor, 5,000 kronor och 5,500 kronor. Om fem tjänstear vid afvittringsverk fordrades för uppflyttning i högre arfvodesklass, uppnåddes den högsta aflöningen först efter 15 års tjänstetid. Enligt landtmäteristyrelsens åsikt stode nu angifna aflönings sätt i alla afseenden väl öfverens med statens intresse. Utsikterna till löneförhöjning torde kunna locka tjänstemän att kvarstanna vid afvittringsverket, så länge behof af deras arbete därstädes förefunnes, och härigenom åstadkommes kontinuitet, hvarjämte på sådant sätt en bättre arbetsprodukt blefve att förvänta i såväl kvalitativt som kvantitativt hänseende.

För år 1909 funnes inom afvittringsverket anställda, utom styresmannen, om hvilken nu ej vore fråga, fem landtmätare. Landtmäteristyrelsen ansåge, att antalet tills vidare borde bestämmas till endast fyra att aflönas enligt nu angifna grunder.

Under förutsättning att gällande taxa upphäfdes och afvittringslandtmätarnas ersättning bestämdes att utgå såsom årligt arvode, erfordrades föreskrifter, huru det skulle förfaras med lösen för kartor och handlingar. Enär landtmäteristyrelsens förestående förslag i fråga om arfvodesbelopp vore framställt under förutsättning, att några sportler icke skulle ifrågakomma, torde lämpligen bestämmelse böra meddelas, att, där lösen bort utgå, expeditionerna skulle beläggas med stämpel till belopp, motsvarande den lösen, som skulle utgå enligt gällande allmänna taxa på arvode för landtmäteriförrättningar.

Bestämmelserna i § 11 samt i § 12 mom. 3 i 1880 års taxa torde böra ersättas med föreskrift om tillämpning af resereglementets bestämmelser, i hvars fjärde klass afvittringslandtmätare genom Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 18 december 1908 redan vore upptagna.

Landtmäteristyrelsen, som ansåge lämpligast, att de ifrågasatta nya bestämmelserna komme att tillämpas från och med den 1 januari

1910, hemställde på grund af hvad utaf styrelsen i ärendet anförts, att Kungl. Maj:t, med upphäfvande af nådiga taxan på arfvode åt afvittringslandtmätare i Västerbottens och Norrbottens län den 3 december 1880, täcktes föreskrifva,

att landtmätare, som för år anställdes eller vore anställd vid afvittringsverket i Västerbottens och Norrbottens län, skulle åtnjuta ett arfvode af 4,000 kronor för år räknadt samt vid förrättning utom sitt hemvist resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande nådiga resereglemente,

att berörda arfvode efter väl vitsordad tjänstgöring under fem år finge höjas med 500 kronor, efter ytterligare fem år likaledes med 500 kronor samt efter än ytterligare fem år äfvenledes med 500 kronor, med rätt för landtmätare, som nu vore anställd vid afvittringsverket inom Västerbottens eller Norrbottens län, att för erhållande af omförmälda arfvodesförhöjning tillgodoräkna sig den tid, han förut tjänstgjort vid afvittringsverk,

samt att kopia eller utdrag af karta eller afskrift eller utdrag af handlingar, som utlämnades från afvittringsverket, skulle i fall, då lösen bort utgå, beläggas med stämpel till belopp, som beräknades enligt bestämmelserna om lösen i gällande nådiga taxa på arfvode för landtmäteriförrättningar.

Härförutom har landtmäteristyrelsen afgifvit förslag till bestämmelser om villkoren för erhållande af årsförordnande såsom afvittringslandtmätare, om dagliga arbetstiden å afvittringskontoret, om semester och om arfvode under sjukdom.

Statskontoret har, efter nådig remiss, i underdånigt utlåtande den 10 februari 1910 förklarar sig icke hafva något att erinra mot landtmäteristyrelsens förslag, att, med upphäfvande af nådiga taxan på arfvode åt afvittringslandtmätare i Västerbottens och Norrbottens län, tillerkänna dessa landtmätare fasta årsarfvoden i enlighet med de af landtmäteristyrelsen angifna aflöningsbestämmelser, hvarjämte statskontoret vidare anført hufvudsakligen följande.

Statskontoret.

Ikraftträdandet af de nya bestämmelserna borde, enligt statskontorets åsikt, äga rum den 1 januari 1911, men hemställde statskontoret, att för år 1910 måtte beviljas en mot dessa bestämmelser svarande tillfällig löneförbättring åt vederbörande tjänst innehafvare.

Landtmäteristyrelsens förslag om visst arfvode vore framställt under förutsättning, att några sportler icke skulle ifrågakomma utan all lösen för kartor och handlingar redovisas till statsverket. Denna fråga hade synts landtmäteristyrelsen lättast ordnas genom meddelande af bestämmelse, att kopia eller utdrag af karta eller afskrift eller utdrag af

handlingar, som utlämnades från afvittringsverket, skulle i fall, då lösen bort utgå, beläggas med stämpel till belopp, som beräknades enligt bestämmelserna om lösen i gällande nådiga taxa på arfvode för landtmäteriförrättningar.

Med särskildt afseende därå, att någon verklig kontroll öfver stämpelbeläggningsens fullgörande svårligen kunde åstadkommas, med mindre särskilda föreskrifter meddelades om användande af dubbla beläggningsstämplar och om särskild redovisning af enahanda art, som nu vore stadgad beträffande vissa af underrätternas protokoll, ville statskontoret ifrågasätta bestämmelse, att den lösen, hvilken ansåges böra bestämmas för kopia eller utdrag af karta eller afskrift eller utdrag af handlingar, som utlämnades från afvittringsverket, skulle af afvittringslandtmätaren uppbäras och till statskontoret kvartalsvis efter hvarje kalenderkvartals slut inlevereras samt dessutom årligen redovisas i en inom januari påföljande år till landtmäteristyrelsen ingifven redogörelseräkning.

*Departements-
chefen.*

Enligt min åsikt hafva i ärendet framlagts fullt öfvertygande skäl för nödvändigheten af åtgärder till omreglerande af afvittringslandtmätarnas aflöningsförmåner. Dessa landtmätare torde vara att hänföra till de statstjänare, som arbeta under de svåraste förhållandena. Deras verksamhet afser numera de aflägsnaste delarna af Lappland, där de årligen hafva att tillbringa två eller tre månader, stundom längre tid, under strapatser och umbäranden, medan anskaffandet af snart sagdt allt, som erfordras för deras uppehälle, är förenadt med synnerligen dryga kostnader. Genom den nuvarande taxans bibehållande skulle hädanefter en betydlig minskning i inkomsterna inträda för åtminstone de inom Västerbottens län anställda afvittringslandtmätarna, och dessa torde i så fall näppeligen befinnas villiga att längre tjänstgöra vid afvittringen. Landtmäteristyrelsens uttalande, att genom nuvarande afvittringslandtmätares kvarstannande i tjänsten skulle åstadkommas kontinuitet i arbetet och en bättre arbetsprodukt, synes mig synnerligen beaktansvärdt. Underlåtenhet att vederbörligen tillgodose afvittringslandtmätarnas anspråk på skälig ersättning för deras betungande och viktiga arbete skulle för öfrigt medföra jämväl svårighet att, där nya sådana landtmätares anställande erfordras, finna kompetenta personer villiga att mottaga dylik plats.

Med afseende å den jämförelsevis korta tid, som numera kan återstå, innan afvittringen varder fullbordad, anser jag mig emellertid ej böra föreslå, att afvittringslandtmätarna anställas på ordinarie stat.

Redan efter några få år torde antalet afvittringslandtmätare kunna minskas. Vid sådant förhållande lärer det ej få anses välbetänkt att nu inrätta fasta tjänster vid afvittringsverket, utan synas förhållandena påkalla, att för framtiden det antal landtmätare, som bestämmes i den af Kungl. Maj:t för hvarje år fastställda stat, af landtmäteristyrelsen förordnas att tjänstgöra såsom afvittringslandtmätare. Genom den befordran till distriktslandtmätare, som står öppen för de vid afvittringsverket anställda obefordrade landtmätare, beredes dem för öfrigt i sinom tid fast anställning jämte därmed förenad pensionsrätt.

Beträffande lämpligaste sättet för en omreglering af afvittringslandtmätarnas inkomster af tjänsten, har jag funnit mig böra biträda det af landtmäteristyrelsen framställda, utaf statskontoret tillstyrkta förslag, att nämnda tjänstemän, i likhet med det öfvervägande antalet stats-tjänare, bekomma viss, efter år beräknad godtgörelse för sitt arbete. Med afseende å de af landtmäteristyrelsen påvisade svåra olägenheter, som skulle följa af såväl bestämmelser om ersättning endast efter taxa som ock en kombination af taxa och fast arvode, torde nämligen intetdera af dessa båda sätt för frågans lösning kunna förordas, helst i nu förevarande fall, där, i motsats till förhållandet beträffande, till exempel, distriktslandtmätarna, i allmänhet all ersättning utgår af statsmedel, ej föreligga några särskilda skäl att bestämma ersättningen för tjänsten efter taxa.

Att ersättning för tjänsteresor bör tillkomma afvittringslandtmätarna i likhet med öfriga tjänstemän torde ej behöfva särskildt framhållas. Med afseende å de med vistelsen i fjällbygderna förenade dryga kostnaderna måste traktamentsersättning under fältarbetet anses erforderlig och lär ej komma att lämna vederbörande nämnvärd, om ens någon, behållen inkomst. Omförmälda rese- och traktamentsersättning synes lämpligen böra utgå i enlighet med bestämmelserna i gällande resereglemente och, i likhet med hvad nu är förhållandet beträffande den i § 11 i 1880 års taxa bestämda ersättning för husrum och tjänsteresor, anvisas från anslaget till skiften och afvittringar.

Till utredning af frågan om ändrade stadganden rörande lösen för kopia eller utdrag af karta och afskrift eller utdrag af afvittringshandlingar har jag inhämtat upplysningar angående de belopp, som för närvarande såsom lösen uppbäras af afvittringslandtmätarna, samt därvid erfarit, att dessa belopp äro synnerligen obetydliga och i allmänhet ej uppgå till sammanlagdt 100 kronor om året för alla afvittringslandtmätarna. Exempelvis må nämnas, att under nästlidet år endast 10 kronor influtit i lösen till afvittringskontoret i Umeå och därunder då lydande

landtmätare. Några ändrade bestämmelser angående den afvittringslandtmätarna tillkommande lösen synas alltså icke vara i vidare mån erforderliga, än att, därest 1880 års taxa upphäfves, föreskrift meddelas, att ifrågavarande lösen skall beräknas enligt gällande taxa på arfvode för landtmäteriförrättningar.

Hvad angår storleken af det årliga arfvode, som skäligen må tillkomma en vid afvittringsverket för år anställd landtmätare, har jag ej funnit något att erinra mot det belopp, 4,000 kronor, som landtmäteristyrelsen och statskontoret ifrågasatt för dylik landtmätare, hvilken ännu ej äger bekomma arfvodesförhöjning. Äfven synes billigheten kräfva, att berörda arfvode efter väl vitsordad tjänstgöring under fem år finge höjas med 500 kronor samt efter ytterligare fem år äfvenledes med 500 kronor. Någon ytterligare arfvodesförhöjning anser jag mig icke för närvarande böra föreslå.

Beträffande de af mig sålunda tillstyrkta aflöningsförmånerna torde det tillåtas mig framhålla, att desamma icke skulle medföra någon höjning af de inkomster i tjänsten, som hittills tillkommit de i Västerbottens län anställda afvittringslandtmätarna och som, enligt hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplyst, under de gångna åren uppgått i medeltal till mer än 5,500 kronor för hvar och en af dem. Däremot skulle, vid bifall till hvad jag härutinnan föreslagit, afvittringslandtmätarna i Norrbottens län erhålla en förbättrad ekonomisk ställning, enär deras inkomster hittills icke plägat uppgå till mer än 3,000 respektive 3,500 kronor.

Enligt uppgifter, som lämnats mig genom landtmäteristyrelsen hafva för år 1909 till de fem under nämnda år tjänstgörande afvittringslandtmätarna utbetalts arfvoden och reseersättningar äfvensom af Riksdagen medgifven lönefyllnad till sammanlagdt belopp af i rundt tal 26,000 kronor.

Undersöker man nu, huru förhållandena under år 1909 skulle gestaltat sig vid tillämpning af det utaf mig ofvan förordade aflönings sättet framgår följande.

Af de under nämnda år tjänstgörande fem afvittringslandtmätarna skulle fyra på grund af ålder i tjänsten uppnått högsta lönegraden, hvaremot den femte afvittringslandtmätaren varit berättigad allenast till begynnelsearfvodet. Följaktligen skulle, därest nyssnämnda aflönings sätt tillämpats, för 1909 utgått:

5 arfvoden à 4,000 kronor	kronor 20,000: —
4 tilläggsarfvoden à 1,000 kronor	„ 4,000: —

Då vidare, i enlighet med hvad i ärendet får anses upplyst, afvittringsarbetena å fältet icke kunna pågå under längre tid än högst 100 dagar om året, skulle afvittringslandtmätarnas dagtraktamenten under fältarbeten kunna beräknas för hvar och en af dem till 800 kronor om året eller således för fem afvittringslandtmätare sammanlagdt till .....

kronor 4,000: —

Statsverkets utgifter till aflönande af afvittringslandtmätarna skulle således med denna beräkningsgrund under år 1909 — oberäknadt de jämförelsevis obetydliga belopp, som skulle utgått i rese- och traktamentsersättning under resor till och från förrättningsställena äfvensom för lösen — hafva uppgått till .....

kronor 28,000: —

En omreglering af afvittringslandtmätarnas aflönings sätt i den af mig antydda riktning skulle således under eljest lika förhållanden medföra en jämförelsevis obetydlig ökning af statsverkets utgifter. Till följd af det minskade antal afvittringslandtmätare, som i allmänhet för framtiden torde erfordras, skulle emellertid någon ökning i utgifterna för afvittringsverket i dess helhet i själfva verket icke äga rum.

Vid det förhållande att afvittringslandtmätarna skulle komma att tillsättas allenast medelst förordnanden, anser jag fastställandet af aflöningsvillkor i vanlig bemärkelse för ifrågavarande personal icke vara lämpligt, utan torde de bestämmelser, som i sådant afseende må kunna finnas erforderliga, böra af Kungl. Maj:t meddelas i administrativ väg. Antydningssvis ber jag emellertid få meddela, att det synes mig billigt, att afvittringslandtmätare förklaras berättigad att under någon tid af året, jag har tänkt mig en månad, åtnjuta ledighet utan att afstå någon del af sina aflöningsförmåner. Vidare synas mig bestämmelser erfordras om daglig tjänstgöringstid å afvittringskontoret, om arfvode under sjukdom o. s. v. Slutligen ber jag få framhålla, att distriktslandtmätare, som mottager förordnande såsom afvittringslandtmätare, icke torde böra komma i åtnjutande af de härofvan för afvittringslandtmätare föreslagna aflöningsförmåner under annan förutsättning, än att han afstår från samtliga förmåner af dylikt slag, som tillkomma honom såsom distriktslandtmätare. Å andra sidan torde för sådan distriktslandtmätare, i fråga om tidpunkten för erhållande af afvittringslandtmätares aflöningsstillägg, den tid, han varit distriktslandtmätare eller kommissionslandtmätare, böra räknas lika med tjänstgöring vid afvittringsverket; dock

med iakttagande af den begränsning, som i de för distriktslandtmätare fastställda aflöningsvillkor upptagits beträffande den tid, distriktslandtmätare äger räkna sig tillgodo för erhållande af ålderstillägg i sistnämnda egenskap.

De föreslagna nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 januari 1911, och synas mig några talande skäl knappast föreligga, att redan för innevarande år begära aflöningsförbättring åt afvittringslandtmätarna, utöfver hvad 1909 års Riksdag för ändamålet anvisat.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att från och med år 1911 arfvodet till en hvar af de vid afvittringsverket i Västerbottens och Norrbottens län förordnade afvittringslandtmätare må utgöra 4,000 kronor för år räknadt;

att berörda arfvode må kunna höjas för den, som tjänstgjort fem år, med 500 kronor och för den, som tjänstgjort tio år, med ytterligare 500 kronor;

samt att ifrågavarande arfvoden må anvisas att utgå från det undernionde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till skiften och afvittringar.

Tillika tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t måtte förklara sig vilja, därest hvad sålunda föreslagits varder af Riksdagen bifallet, föreskrifva, att taxan på arfvode åt afvittringslandtmätare i Västerbottens och Norrbottens län den 3 december 1880 skall upphöra att gälla med utgången af innevarande år.

Någon ändring i nuvarande beloppet af förslagsanslaget till skiften och afvittringar påkallas icke af ett bifall till den nu ifrågasatta nådiga propositionen och är ej heller erforderlig med anledning af den nådiga proposition, som den 4 innevarande april aflåtits angående statsbidrag till kostnader för vissa laga skiften inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län. Ifrågavarande anslag lärer alltså böra i riksstaten för 1911 upptagas till oförändradt belopp, eller 63,000 kronor.

Till hvad departementschefen i ärendet hemställt täcktes, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Hjalmar Almgren.